

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ

Κωνσταντίνος Χολέβας
Πολιτικός Έπιστήμων

Κάθε χρόνο τό μήνα Ἀπρίλιο ὁ νοῦς μου τρέχει στό Μεσολόγγι. Περνοῦν μπροστά μου οἱ ἱερές σκιές τῶν Ἐλευθέρων Πολιορκημένων καί τῶν ἥρωικῶς πεσόντων κατά τήν Ἑξοδο. Συλλογίζομαι πῶς ἄντεξαν τόσο καιρό τήν πολιορκία μέσα στήν πείνα, τίς κακουχίες καί τό κανονίδι. Θαυμάζω τό πείσμα, τήν ὑπομονή καί τήν ἐπιμονή τῶν ἀνθρώπων πού κράτησαν ψηλά τήν σημαία τῆς Ἐλευθερίας καί τῆς Ἀξιοπρέπειας ἐκεῖ ἐπάνω, στόν φράχτη. Διότι φράχτης ἦταν τό περίφημο τεῖχος πού περιέβαλλε τό Μεσολόγγι. Ἄλλωστε ἔτσι περιφρονητικά δέν τό ὀνόμασε καί ὁ Ἱμπραήμ πασᾶς γιά νά τονίσει τήν ἀνικανότητα τοῦ Κιουταχῆ;

Δέν στολίστηκαν μέ βάρια οἱ ἐκκλησιές ἐκεῖνον τόν Ἀπρίλη τοῦ 1826. Ἡ Ἐπανάσταση κινδύνευε νά καταρρεύσει ἐξ αἰτίας κυρίως τῆς ἐσωτερικῆς διχόνοιας. Ἀλλά ἦλθε ἡ Θυσία τῶν Ἐλευθέρων Πολιορκημένων νά ταράξει τά λιμνάζοντα νερά, νά φιλοτιμήσει τοὺς Ἑλληνες, νά ἀφυπνίσει τοὺς ξένους. Ἦλθε ἡ Ἑξοδος τοῦ Μεσολογγίου γιά νά δείξει σέ ὅλους ὅτι ὁ σπόρος τοῦ Ρήγα εἶχε βλαστήσει καί ὅτι τό «καλύτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωὴ παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά καί φυλακὴ» εἶχε χαραχθεῖ βαθειά μέσα στήν ψυχὴ τῶν ἀγωνιζομένων.

Ξεφυλλίζω νοερά τίς σελίδες τῆς Ἱστορίας καί βλέπω μπροστά μου τά παιδιὰ τοῦ Μεσολογγίου νά ἀμιλλῶνται σέ παλληκαριά τοὺς μεγάλους. Δεκαπεντάχρονοι, ὅπως ὁ θρυλικός Ντάης Βορίλας καί ἄλλοι, ἦσαν ἐκεῖνοι πού ὀδηγοῦσαν τά πριάρια, τά πλοιάρια τῆς λιμνοθάλασσας μέ τήν ἐπίπεδη καρίνα, καί μετέφεραν ἐφόδια στοὺς ὑπερασπιστὲς τῶν μικρῶν νησίδων. Χάρis σ' αὐτοὺς κράτησαν, ὅσο κράτησαν, οἱ Ἑλληνες τήν Κλείσοβα, τό Βασιλάδι, τόν Ντολμᾶ.

Βλέπω νά παρελαύνουν μπροστά μου οἱ γενναῖοι ὀπλαρχηγοὶ πού συνεδύαζαν τήν τόλμη μέ τήν εὐφυΐα. Μεσολογγίτες, Σουλιῶτες καί ἄλλοι ἐπινοοῦσαν συνεχῶς διάφορα τεχνάσματα γιά νά παραπλανοῦν τοὺς Τούρκους τοῦ Κιουταχῆ καί τοὺς Αἰγυπτίους τοῦ Ἱμπραήμ. Πῶς νά μὴ θαυμάσει κανεὶς τήν ἰδέα τοῦ Θανάση Ραζικότσικα, πού ἔχυσε ἐπίτηδες τό τελευταῖο ἀπόθεμα νεροῦ μπροστά στοὺς ἀπεσταλμένους τῶν πασάδων μόνο καί μόνο γιά νά τοὺς δείξει ὅτι οἱ πολιορκημένοι εἶχαν ἀρκετά ἐφόδια. Τήν ὥρα πού οἱ ταλαίπωροι πέθαιναν ἀπὸ τήν πείνα καί τήν δίψα!

Ἡ νοερά μου περιπλάνηση σταματᾷ μπροστά στό Τυπογραφεῖο τοῦ Μάγερ. Ἄφησε τήν ἡσυχία τῆς Ἑλβετίας καί ἦλθε ἐδῶ στό ἁλωνάκι μαζί μέ τοὺς πολιορκημένους. Ἔνοιωσε τήν Ἑλλάδα πατρίδα του, ὅπως καί ὁ Βύρων καί τόσοι πολλοὶ ἄλλοι Φιλέλληνες. Καί τύπωνε μέ τά βαρεῖα τυπογραφικά στοιχεῖα τῆς ἐποχῆς τά Ἑλληνικά Χρονικά, τήν ἐφημερίδα τοῦ Μεσολογγίου. Μά τήν ὥρα πού νομίζω ὅτι τόν βλέπω νά τυπώνει τά νέα τῆς ἡμέρας μιὰ τουρκικὴ ὀβίδα διακόπτει τήν περιπλάνησή μου. Τό τυπογραφεῖο τινάζεται στόν ἄερα. Οἱ Ἑλληνες χάνουν τήν μόνη πηγὴ ἐνημερώσεως καί ἐμψυχώσεως.Καί ὁ ἀγῶνας συνεχίζεται μέχρι τήν Ἑξοδο.

Τώρα περνοῦν ἀπὸ μπροστά μου σάν σελίδες παλιοῦ βιβλίου οἱ τελευταῖες στιγμές πρὶν ἀπὸ τήν Ἑξοδο. Πρόσωπα πελιδνά ἀπὸ τήν πείνα καί τήν κούραση, ἀλλά ὄχι φοβισμένα. Ὁ Ἐπίσκοπος Ρωγῶν Ἰωσήφ μεταδίδει τήν

Θεία Κοινωνία στους πολεμιστές και στά γυναικόπαιδα. Σέ λίγες ὥρες μαζί μέ τόν Χρῆστο Καψάλη ὁ Δεσπότης ὑπογράφει ἄλλη μιὰ σελίδα θυσίας, ἀπό τίς πάμπολλες πού βρίσκουμε στήν Ἱστορία τοῦ Γένους. Ἐκεῖ στόν Ἀνεμόμυλο ὁ Ρωγῶν Ἰωσήφ γίνεται παρανάλωμα τοῦ πυρός μαζί μέ τούς ἡλικιωμένους πού δέν ἀκολούθησαν στήν Ἑξοδο. Ἀλλά αὐτό τό πῦρ δέν καίει. Εἶναι πῦρ καθαγιάζον, καθαῖρον, δοξάζον.

Μά, νά κάποιοι γλύτωσαν ἀπό τήν φονική ἐνέδρα τοῦ ἐχθροῦ πού περιέμενε εἰδοποιημένος -ἄγνωστο πῶς -ἔξω ἀπό τά τείχη. Ὁ Νότης Μπότσαρης κατάφερε νά τούς ὀδηγήσει στό μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Συμεῶνος, στόν Ἅι Συμιό, ὅπως τό ἤξεραν πάντα οἱ Μεσολογγίτες. Ἐκεῖ θά κλάψουν γι' αὐτούς πού χάθηκαν καί θά δοξάσουν τόν Θεό αὐτοῖ πού σώθηκαν. Ὁ Ἅι Συμιός μέ τό εἰδυλλιακό τοπίο του τούς ξεκουράζει καί τούς δίνει θάρρος. Ἐκατόν ἐβδομηντα ἐπτά χρόνια μετά περνοῦμε εὐλαβικοί προσκυνητές καί χειροκροτοῦμε τόν «Δρόμο τῆς Θυσίας». Εἰς μνήμην τῶν πεσόντων καί τῶν ἀγωνισθέντων κατά τήν Ἑξοδο.

Καί πῶς νά λησμονήσω τόν ποιητή; Τόν Διονύσιο Σολωμό πού ἄκουγε ἀπό τήν Ζάκυνθο τά βαριά κανόνια τῶν Τουρκοαιγυπτίων καί ἀναστενάζε: «Βάστα καημένο Μεσολόγγι!»! Ὁ ἀναστεναγμός ἔγινε ποιητική δημιουργία καί τό ἀράπικο κανόνι ἔγινε πηγὴ ἐμπνευσης γιὰ τόν εὐσυγκίνητο Ἑπτανήσιο. Καί νάτον, τόν βλέπω ἀρκετά χρόνια μετά, ἀφοῦ ἡ θύμιση τῶν γεγονότων εἶχε ἀρχίσει νά ξεθωριάζει, νά κάθεται στό γραφεῖο του καί νά γράφει. Ἐγραφε καί ἔσχιζε, ξανάγραφε καί πάλι ἔσχιζε. Τρία σχεδιάσματα ἀνολοκλήρωτα μᾶς ἄφησε γιὰ τούς «Ἐλεύθερους Πολιορκημένους» τοῦ Μεσολογγιοῦ, πού αὐτός πρῶτος τούς βάφτισε ἔτσι. Καί ἀπό τότε ὅλοι ψιθυρίζουμε ἢ ψάλλουμε τούς στίχους του καί μεταφερόμαστε νοερά στό πεδίο τῆς μάχης. Μαζί μέ τούς ὀλίγους πού ἀντιστάθηκαν στους πολλούς. Μαζί μέ αὐτούς πού «δέν τούς βαραίνει ὁ πόλεμος, μά ἔγινε πνοή τους». Κι ἔτσι τολμοῦσαν νά ἀντιμετωπίζουν «Ἀραπιάς ἄτι, Γάλλου νοῦ, βόλι Τουρκιάς, τόπι Ἀγγλου». Μαζί τους κι ὁ Σουλιώτης πού μουρμουρίζει:

Ἔρμο ντουφέκι σιωπηλό , τί σ'ἔχω ἐγὼ στό χέρι,
ὅπου σύ μοῦγινες βαρὺ κι ὁ Ἀγαρηνός τό ξέρει»!

Κι ὅμως ἄντεξαν κι ἀγωνίσθηκαν, διότι εἶχαν τό Χρέος πρὸς τήν Πίστη καί τήν Πατρίδα γραμμένο «μέσ' στ' Ἅγιο Βῆμα τῆς Ψυχῆς». Καί ἀπεφάσισαν μετὰ λόγου γνώσεως τήν Ἑξοδο ξέροντας καλά ὅτι :

«Ὅποιος πεθάνει σήμερα χίλιες φορές πεθαίνει» .

Ἀλλά δέν πέθαναν. Οἱ Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι ζοῦν καί θά ζοῦν αἰωνίως στήν ψυχὴ τοῦ Γένους καί στή μνήμη ὅλης τῆς Ἀνθρωπότητος. Καί θά διαλαλοῦν ἐς αἰεὶ ὅτι: «Χριστός Ἀνέστη! Ἡ Ἑλλάς Ἀνέστη! Ἡ Ἐλευθερία Ἀνέστη!»

K.X.